

Entorns necessaris: informàtic i de recursos

Antoni Oliver

P08/C0240/00292

Índex

Introducció	5
Objectius	6
1. Entorn informàtic	7
1.1. Maquinari (<i>hardware</i>)	7
1.2. Programari (<i>software</i>)	8
1.3. Telecomunicacions	10
2. Recursos	12
2.1. Terminologia	12
2.1.1. Diccionaris	12
2.1.2. Recursos terminològics a Internet	12
2.1.3. Bases de dades terminològiques	12
2.2. Memòries de traducció	13
2.3. Altres recursos lingüístics	13
3. Conclusions	14
4. Per ampliar coneixements	15

Introducció

En aquest tema presentarem l'entorn informàtic, tant pel que fa referència al maquinari (*hardware*) com al programari (*software*), i de recursos necessaris per portar a terme una tasca de gestió de projectes de traducció. Certs aspectes (com per exemple de maquinari informàtic) no es tractaran d'una manera exhaustiva, ja que es pressuposen prou coneguts. Altres qüestions relatives a l'entorn necessari ja s'han tractat amb profunditat en altres temes de mòduls anteriors. Ens limitarem aquí a fer referència als entorns necessaris i destacar-ne els aspectes més rellevants.

Objectius

- 1.** Conèixer l'entorn informàtic necessari per portar a terme una tasca de gestió de projectes
- 2.** Comprendre els avenços tecnològics recents en el món de la informàtica i les telecomunicacions que faciliten la tasca de gestió de projectes
- 3.** Conèixer les principals eines informàtiques aplicades a la gestió de projectes de traducció
- 4.** Valorar la importància de disposar dels recursos lingüístics necessaris (bases de dades terminològiques i memòries de traducció) i repassar les principals tècniques per crear-los, organitzar-los i mantenir-los

1. Entorn informàtic

1.1. Maquinari (*hardware*)

En aquest apartat ens limitarem a presentar algunes característiques bàsiques dels ordinadors i alguns perifèrics que poden ser d'utilitat en l'activitat de traducció i de gestió de projectes de traducció. En general, per poder fer servir els sistemes de traducció assistida i els programes de gestió habituals, no es requereixen ordinadors amb característiques especials. Un ordinador de consum bàsic serà suficient.

Algunes característiques bàsiques d'un ordinador són les següents:

- **Tipus de processador:** Existeixen diverses famílies i tipus de processadors. Entre els més estesos cal destacar els de la marca Intel (pentiums, celerons, centrinos, dual core, etc.). S'estan també estenent força els processadors de la marca AMD. Ara també és habitual que l'ordinador disposi de més d'un processador (habitualment dos, però també n'hi ha de més).
- **Velocitat de processador:** Els processadors funcionen al ritme que li marca un rellotge. Aquest rellotge envia uns impulsos al processador amb una determinada freqüència. Les velocitats actuals són de l'ordre dels Gigahertzos (milers de milions d'impulsos per segon). A més velocitat de rellotge més ràpid anirà un ordinador (si les altres variables, com tipus de processador, memòria RAM, etc. són les mateixes). També és freqüent avui dia que la velocitat del processador sigui variable, en funció de la càrrega de treball de l'ordinador.
- **Memòria RAM:** Quan l'ordinador executa un programa necessita emmagatzemar moltes dades. Aquestes dades es poden emmagatzemar tant al disc dur com a memòria. La velocitat d'accés a memòria RAM és molt més ràpida que la d'accés a disc. Per aquest motiu, si la resta de variables són iguals, els ordinadors amb més memòria RAM acostumen a anar més ràpid (això es notarà especialment en aquelles aplicacions que necessitin un ús extensiu de memòria). La memòria RAM (ara per ara) és volàtil. Això vol dir que quan deixa de rebre alimentació elèctrica perd les seves dades. Així, quan apaguem l'ordinador, el contingut de la memòria RAM es perd. La capacitat de la memòria RAM es mesura en MB (mega bytes, milions de bytes) i poden arribar en equips convencionals fins al GB (giga bytes, milers de milions de bytes)

- **Disc dur:** El disc dur serveix per emmagatzemar dades d'una manera no volàtil. La capacitat dels discs durs es mesura en GB (giga bytes)

Alguns perifèrics interessants per a l'activitat del traductor:

- **Gravadors de CD o DVD:** aquestes unitats poden ser de gran utilitat per fer còpies de seguretat dels arxius. Penseu que és molt important mantenir còpies de seguretat de les feines que fem. Davant fallades tècniques o problemes de virus, es pot perdre informació molt important que suposi setmanes de feina. La capacitat d'un CD és d'entre 650 i 700 MB i la d'un DVD de 4.7 GB.
- **Impressores:** Cada cop és menys freqüent haver de lliurar els treballs de traducció en paper, però encara es pot donar el cas. Per impressions dels treballs de traducció també pot ser útil per fer revisions, tot i que l'elevat cost de les impressions desaconsellen totalment aquesta pràctica. Sigui com sigui, una impressora serà en la majoria dels casos un perifèric imprescindible per a un traductor. No parlarem aquí de tipus d'impressores, però sí que donarem un consell: quan decideu comprar una impressora, no mireu únicament el preu d'aquesta, sinó també dels cartutxos de tinta o dels tòners. També cal mirar, en les especificacions tècniques, el consum. En molts casos les especificacions indiquen el nombre de planes que es poden imprimir amb un cartutx o tòner.
- **Escàners i programes d'OCR (*Optical Character Recognition*):** Un escàner és un dispositiu que permet passar un text o imatge en format paper a format informàtic (normalment un format d'imatge). Si combinem un escàner amb un programa d'OCR podrem passar a format de processador de textos un text que ens arribi en format paper. Això pot resultar d'utilitat per poder tractar amb un programa de traducció assistida un treball de traducció que ens arribi en paper. Cal no ser massa optimista amb els resultats que s'assoleixen amb aquest tipus de programes.

1.2. Programari (*software*)

Sistemes operatius: un sistema operatiu és un conjunt d'aplicacions informàtiques necessàries per poder fer les operacions bàsiques amb un ordinador (copiar arxius, llistar-los, comunicar-se amb perifèrics, etc.). Existeixen diversos sistemes operatius per a ordinadors personals, tot i que a vegades pugui semblar que només existeixi Windows:

- **Windows:** és un sistema operatiu de pagament molt estès. Existeixen diverses versions: 95, 98, NT, Me, 2000, XP, Vista.
- **Linux:** és un sistema operatiu gratuït i de lliure distribució. Existeixen diverses distribucions, entre les que es poden destacar:

Red Hat (www.redhat.com), Fedora (<http://fedora.redhat.com/>), Ubuntu (www.ubuntu.com), Knoppix (www.knoppix.org), Suse (<http://www.novell.com/linux>), etc. Algunes d'aquestes distribucions, com Ubuntu i Knoppix, existeixen en una versió autoarrancable per CD. Això vol dir que podem fer servir Linux al nostre ordinador sense haver d'instal·lar-lo. Són una bona opció per provar aquest sistema operatiu sense haver de preocupar-nos per la seva instal·lació.

- **MacOS:** És el sistema operatiu propi dels ordinadors Apple.
- **FreeBSD** (www.freebsd.org): És un sistema operatiu gratuït i de lliure distribució.

Paquets ofimàtics: els paquets ofimàtics ofereixen una sèrie d'aplicacions bàsiques com poden ser: processadors de textos, fulls de càlcul, programes per fer presentacions, programes de gestió de bases de dades, de retoc d'imatges, etc. Entre els existents, en destaquem dos:

- **Office de Microsoft:** és un dels paquets ofimàtics més estesos. Ofereix, entre d'altres, les següents aplicacions:
 - Word: processador de textos
 - Excel: full de càlcul
 - Power Point: programa de presentacions
 - access: programa de gestió de bases de dades
- **Open Office:** és un paquet ofimàtic gratuït, de lliure distribució i de codi obert. El podeu descarregar de www.openoffice.org. Ofereix, entre d'altres, les següents aplicacions:
 - Writer: processador de textos
 - Calc: full de càlcul
 - Impress: programa de presentacions
 - Base: programa de gestió de bases de dades

Navegadors d'Internet: els navegadors són programes que permeten connectar-se i visualitzar llocs d'Internet. El més estès, ja que es distribueix amb el Windows, és el Microsoft Internet Explorer. Existeixen altres opcions entre les que es pot destacar el Mozilla Firefox, que és un programa gratuït, de lliure distribució i de codi obert (el podeu obtenir de www.mozilla.com/firefox/).

Programes de gestió del correu electrònic: aquests programes permeten rebre, visualitzar, emmagatzemar i enviar missatges de correu electrònic. Un dels més emprats és el Microsoft Outlook. També està guanyant molta acceptació el Mozilla Thunderbird, que de la mateixa manera que el Mozilla Firefox és un programa gratuït, de lliure distribució i de codi obert. Podeu descarregar aquest programa de www.mozilla.com/thunderbird/.

Sistemes de traducció assistida: no parlarem en detall aquí sobre els sistemes de traducció assistida, simplement oferirem un recull dels sistemes més destacats

- **Comercials**
 - Déjà Vu (www.atril.com)
 - Trados (www.trados.com)
 - SDLX (www.sdlintl.com/sdlx)
 - Star-transit (www.star-ag.ch/eng/software.html)
 - WordFast (www.wordfast.net)
 - Metatexis (www.metatexis.com)
 - AidTrans (www.aidtranssoft.com). La versió Basic és gratuïta.
- **Gratuïts (i alguns d'ells de lliure distribució i codi obert)**
 - ForeignDesk (www.foreigndesk.net)
 - Open Language Tools (<https://open-language-tools.dev.java.net/>)
 - Transolution (<http://transolution.python-hosting.com/>)
 - WordFisher (www.wordfisher.com)

1.3. Telecomunicacions

Per a l'activitat d'un traductor és molt important estar ben comunicat, però, gràcies als avenços tècnics, això no ofereix gaire dificultat. Comentarem breument les diferents modalitats d'accés a Internet, alguns serveis gratuïts de correu electrònic, el concepte de telefonia IP i, per últim, la capacitat de la majoria de mòdems actuals per enviar i rebre faxos.

Accés a Internet

Existeixen diverses modalitats d'accés a Internet. La característica bàsica d'una connexió és la seva velocitat de transmissió, que es mesura en bits per segon (b/s). La manera tradicional de connexió a Internet mitjançant un mòdem i una línia telefònica convencional assoleix velocitats de fins a 56 Kb/s (56.000 bits per segon). Les connexions ADSL actuals ofereixen velocitats (de baixada) a partir d'1 M (1.000.000 de bits per segon). La velocitat de pujada acostuma a ser inferior (a partir de 256 K). També és possible connectar-se a Internet mitjançant cable de fibra òptica. Les velocitats acostumen a ser similars a les que es poden aconseguir mitjançant l'ADSL

Correu electrònic:

El correu electrònic és, avui dia, un mitjà de comunicació imprescindible en molts àmbits professionals, i la traducció no és una excepció. Existeixen molts serveis gratuïts de correu electrònic. Entre tots aquests cal destacar el Gmail (www.gmail.com) per la seva gran capacitat d'emmagatzematge. Això és de gran utilitat perquè permet mantenir sempre una còpia dels missatges al ser-

vidor i d'aquesta manera tenir-los accessibles des de qualsevol lloc. Mentre que la majoria de serveis de correu gratuïts ofereixen espais d'emmagatzematge de l'orde dels MB, Gmail ofereix Gigabytes. Gmail pertany a Google i ofereix tanta capacitat perquè explora automàticament el contingut dels missatges de correu electrònic. És a dir, llegeixen el correu, tot i que de forma automàtica (en aquest sentit la privacitat queda garantida). Aquesta exploració la fan servir per mostrar propaganda relacionada amb el correu que esteu llegint. La informació també els pot servir per altres tipus d'estudi. Actualment s'està generant una certa polèmica sobre aquestes pràctiques.

Telefonia gratuïta per Internet:

Una aplicació de gran utilitat, especialment si cal fer trucades freqüentment a l'estranger, és la telefonia per Internet. Un exemple d'aquest tipus de servei és l'Skype (www.skype.com). Mitjançant aquest servei pots fer trucades gratuïtes des del teu ordinador a l'ordinador de qualsevol usuari d'Skype. Tant el programa com les trucades són gratuïtes. També és possible fer trucades, a un preu molt reduït, a un telèfon fix.

FAX:

No cal que expliquem aquí per a què serveix un FAX. Només recordar que la majoria de mòdems poden fer la funció de fax i que és per tant possible enviar i rebre faxos amb un ordinador i un mòdem. Aquesta és una solució molt útil per a aquelles activitats que necessiten un ús molt esporàdic del fax.

2. Recursos

L'activitat de traducció precisa de diversos recursos que cal tenir-los a mà i ben organitzats. És tan important tenir-los com saber que es tenen, quins es tenen i on. Això fa que sigui molt important organitzar els recursos convenientment, de manera que, davant un nou projecte, puguem saber d'una manera immediata, quins recursos són aplicables. Els recursos fonamentals que considerarem en aquest capítol seran la terminologia i les memòries de traducció. Sobre aquests recursos s'ha parlat àmpliament en altres assignatures.

2.1. Terminologia

Una gestió adequada dels recursos terminològics és de vital importància per a la tasca de traducció. Podem distingir bàsicament tres tipus de recursos terminològics: els diccionaris, els recursos terminològics disponibles a Internet i les bases de dades terminològiques.

2.1.1. Diccionaris

El recurs terminològic bàsic durant molt de temps han estat els diccionaris terminològics, i tradicionalment en format paper. Encara aquestes obres són d'obligada referència per al traductor. El traductor haurà de consultar-les sovint, però un cop feta la consulta, el traductor incorporarà una nova entrada a una de les seves bases de dades terminològiques. D'aquesta manera s'estalviarà futures consultes i estalviarà temps.

2.1.2. Recursos terminològics a Internet

Hi ha un bon nombre de llocs webs amb informació terminològica interessant. Al tema 5 de l'assignatura "Traducció i tecnologies" vam veure en detall els recursos disponibles. Ara és un bon moment per repassar-los i per posar en comú nous recursos que haguem trobat darrerament. Si no heu cursat aquesta assignatura demaneu al vostre consultor que us faciliti aquest capítol.

2.1.3. Bases de dades terminològiques

Les bases de dades terminològiques que vagi creant un traductor seran el recurs terminològic més important i valuós. És molt important anar creant aquestes bases de dades de manera adequada a mesura que anem consultant terminologia. Al tema 5 de l'assignatura "Traducció i tecnologies" vam aprendre a crear, organitzar i mantenir les bases de dades terminològiques. Si no heu cursat aquesta assignatura demaneu al vostre consultor que us faciliti aquest capítol.

2.2. Memòries de traducció

Les memòries de traducció són un recurs molt valuós per a tot traductor. Al tema 4 de l'assignatura "Traducció i tecnologies" vam tractar àmpliament tots els aspectes relacionats amb les memòries de traducció. Aquí insistirem únicament en la importància que té tenir les memòries de traducció ben organitzades i amb un manteniment adequat.

L'objectiu de l'organització de les memòries de traducció és poder saber de manera immediata, davant un nou projecte de traducció, quina o quines memòries de traducció poden ser interessants per servir.

L'objectiu del manteniment de les memòries de traducció és assegurar-nos que els segments traduïts de la memòria corresponen a la versió revisada i corregida del projecte del qual prové.

2.3. Altres recursos lingüístics

El traductor, durant la seva tasca, també podrà necessitar altres recursos lingüístics. D'entre tots els recursos disponibles farem esment aquí dels corpus lingüístics. Al tema 6 de l'assignatura "Traducció i tecnologies" es va tractar amb profunditat el tema dels corpus lingüístics. És ara un bon moment per repassar aquest tema i fer un recull dels corpus lingüístics disponibles a Internet de les vostres llengües de treball.

3. Conclusions

En aquest tema hem presentat una visió general dels recursos, tant de tipus informàtic com lingüístic, necessaris per abordar la tasca de traducció-localització i la tasca de gestió de projectes de traducció.

4. Per ampliar coneixements

Virus informàtics

Els virus informàtics són una gran amenaça per a tot usuari d'ordinador. Actualment, especialment si es treballa amb un entorn Windows, és del tot imprescindible disposar d'un bon programa antivirus i actualitzar-lo regularment. Un programa antivirus no actualitzat de poc servirà davant un virus de nova aparició.

Existeixen diverses opcions comercials. Algunes d'elles, com per exemple, el *Panda antivirus* (www.pandasoftware.es), et permeten verificar gratuïtament si el teu ordinador està infectat. També existeixen alguns programes antivirus gratuïts, com comentem a continuació.

També cal estar informat dels virus de nova aparició i com evitar la infecció. La plana web <http://alerta-antivirus.red.es> ofereix informació molt detallada i actualitzada sobre virus informàtics. Una secció interessant d'aquesta plana web és la de "Útiles gratuitos", on podreu trobar, entre d'altres aplicacions, alguns programes antivirus gratuïts.

Tot i tenir instal·lat programes antivirus, cal tenir algunes precaucions bàsiques per minimitzar les possibilitats de contagi. La més important és no obrir mai cap arxiu que ens arribi per qualsevol mitjà (correu electrònic, des d'una plana web o fins i tot en un disquet o CD) si no coneixem exactament què és i de qui és. No instal·leu tampoc mai cap aplicació desconeguda per veure què és.

Tot i que prenguem totes les precaucions imaginables, la possibilitat de contagi existeix. Per aquest motiu és molt important fer còpies de seguretat periòdiques dels arxius importants. Aquest tema el tractarem en l'apartat següent.

Còpies de seguretat

Els arxius del nostre ordinador són molt vulnerables. Els perills són diversos:

- Virus
- Atacs maliciosos
- Avaries dels discs durs
- Modificació o eliminació per equivocació

Per aquest motiu és imprescindible fer còpies de seguretat regulars dels nostres arxius importants. No parlarem aquí de sistemes professionals de còpies de seguretat, sinó dels mitjans més a l'abast d'un traductor autònom o d'una petita empresa de traducció.

Les còpies de seguretat convé fer-les en dispositius externs al propi ordinador i fins i tot fora de la xarxa local. Si fem còpies de seguretat sobre un altre disc dur del propi ordinador, en cas d'atac o d'infecció de virus, es poden veure afectades totes dues còpies. El mateix es pot dir si el sistema de còpies de seguretat està sobre la mateixa xarxa local.

Els dispositius (no professionals) més a l'abast per fer còpies de seguretat són els CDs i els DVDs. La majoria d'ordinadors actuals porten incorporades gravadores de CD o de DVD. Pot ser útil fer servir CD o DVD regravables per poder-los anar reaprofitant. Cal mantenir, però, còpies anteriors.

Els discs durs externs poden ser també un mitjà adequat per fer còpies de seguretat. Si es fa servir amb aquesta finalitat, és convenient connectar-los únicament per fer les còpies i recuperar arxius i desconnectar-lo (o apagar-lo) quan no es faci servir. Si no, també poden ser objecte d'un atac o d'una infecció de virus.

Depenent de l'activitat del professional o petita empresa, les còpies de seguretat es poden fer a diferents intervals. Com a mínim feu una còpia de seguretat setmanal de tots els vostres arxius. Si la feu en mitjans regravables, mantingueu com a mínim quatre còpies anteriors. Si seguïu aquesta política, feu també una còpia mensual definitiva en un mitjà no regravable (CD o DVD convencional).

El que és molt important també és mantenir les còpies en un lloc segur i ben etiquetades. De res servirà tenir una còpia de seguretat dels nostres arxius si després no sabem on és.